

Een boom over identiteit

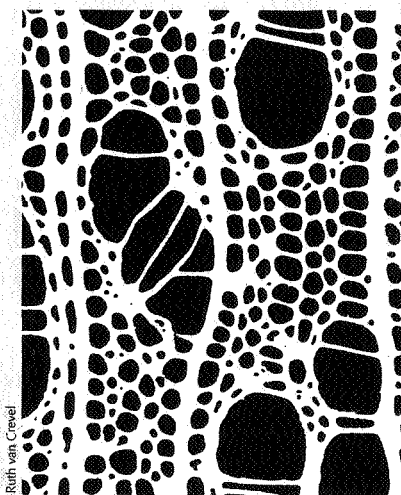
Sytze Bottema

● Moar joe bin'n import' stelt een oud mannetje, misschien niet onvriendelijk maar zeer beslist en zet mij duidelijk op mijn plaats. Ik woon nog maar vier en twintig jaar in het dorp en ook al woon ik er honderd jaar en heb ik het kampioenschap koek-happen zelfs tweemaal gewonnen, ik blijf import. Ik heb niet het recht om over bepaalde zaken mee te praten of ik word er tenminste op gewezen dat ik een identiteit heb die op de schaal van Beaufort niet meer dan een cijfer achter de komma bezit. Ik heb mogelijk nog wel perceptie en beleving maar deze zaken komen op zo'n moment in de categorie kiespijn terecht.

De drie termen identiteit, perceptie en beleving, die het thema voor deze Noorderbreedte vormen, zijn het makkelijkst met een fles Beerenburg te verteren en dat geldt zowel voor de lezers als voor de schrijvers. De drie onderwerpen betekenen niet hetzelfde. Met perceptie en beleving kun je jezelf wat aandoen, maar identiteit kun je door een ander opgespeld krijgen en daarom is het een mooi onderwerp. Wij houden er niet van om aan zelf-identifikatie te doen omdat het aan nationalisme grenst en daar zijn we bang voor behalve als we van Duitsland gewonnen hebben en dan bij voorkeur met voetbal. Het is gevaarlijk om je te identificeren. Uit sprookjes weten we dat draken doodsbenauid zijn om hun identiteit prijs te geven. Diegene die de werkelijke naam van het dier achterhaalt, heeft het in zijn macht. Dwergen en hobbits maakten daar dankbaar gebruik van. Onze burens vertaalden identiteit naar eigenschappen die wij liefst alleen bij Barnevelder kippen of Vlaamse reuzen op tentoonstellingen bespreken. Ik voer identiteit op als een nieuwsgierig tasten naar een bepaalde verwevenheid van de mens met zijn omgeving. Zijn er mensen die hun identiteit ontlenen aan hun dorp, streek of aan de kastanje-

boom voor hun huis? Is het een vervlogen begrip? Was er vroeger meer van? Zeker is dat wij onze opvallende mede bewoners vaak ergens mee identificeren. Louis Armstrong met zijn zakdoek en trompet, Yasser Arafat met zijn zwart-wit geblokte kefiyeh en Henk Vonhoff met servet, mes en vork. Maar zulke kopstukken hebben hun eigen image gemaakt.

Waarom die relatie met bomen, vaak zelfs speciale bomen, bomen uit de direkte omgeving. Ik bedoel niet de puntvormige elementen uit de planologische sektor, de ruilverkavelingen. Het zijn ook niet

de vigerende grootheden uit de bosnota. Het zijn gewoon dikke bomen voor je huis waar je niet met de auto tegen aan moet rijden. Als zo'n oude kastanje, linde of eik omgaat dan kerft men mensen regelrecht in de ziel. Hoe komt dat en wanneer komt dat? Er moet kennelijk een band opgebouwd worden met een boom en dat

kost tijd. Toen ik zes was vond ik het omhakken van een zware boom een adembenemend schouwspel dat ik niet mocht missen. De enorme dreun, het opvliegend stof, de brekende takken, de verpletterde tuinhokjes, daar rende je de longen voor uit je lijf om er op tijd bij te zijn. Het kost me nu dan ook geen moeite om dat beeld naar voren te halen. Hoe oud moet je zijn, wat moet er gebeurd zijn, dat het omzagen van een boom andere gevoelens oproept? Realiseren we ons dat de levensdraad doorgesneden wordt? Is dat het gevoel dat Maarten Luther kreeg toen men hem vroeg: *'Wat zou u doen als morgen de wereld vergaat?'* En waarop hij antwoordde: *'Ik zou vandaag een appelboom planten!'* Vijf minuten toegepaste filosofie voor iedereen? Houden wij onze identiteit dan vast in de vorm van de meest stabiele levensvorm die om ons heen zichtbaar is? Ik kan daar talloze aardige voorbeelden van geven met de uitzonderingen die regelbevestigend zijn.

Een gemeente in het noorden van Drenthe die ik in deze beschouwing uit piëteit niet met name zal noemen, opereert graag met de motorzaag. Zo vatte men het plan op om in een satellietdorpje de eikenlaan uit een nieuwbouwweg te zagen. Dit omdat één der bewoners zich had beklagd over het gebrek aan licht in zijn doorzonwoning. Gemeentewerken zag wel wat in de klus met bovengenoemde planvorming. De bewoners van de straat reageerden ontsteld en sloten zich hecht aaneen. Dat zijn mooie ontwikkelingen, vooral tegen de overheid. De laatste vond een tussenoplossing en liet alleen de boom van de klager omzagen. Na een jaar verkocht deze bewoner zijn huis. Op dat moment had een fatsoenlijke gemeente er een 25-jarige eik moeten planten op kosten van de voormalige bewoner. Aan de sputterende reactie had men dan kunnen zien dat 's mans identiteit via zijn beurs liep.

Dat velen van ons hun identiteit ontlenen aan bepaalde vaste punten uit hun omgeving die beslist niet mogen veranderen, houdt ongetwijfeld verband met het handhaven van een paradijslijke toestand. Daarom mogen wij eigenlijk ook geen natuur ontwikkelen. Men schept het paradijs niet, het is er! Maar het is wel opvallend dat de ellende in het paradijs ook met een boom begon.